

ZON
in landschap

Draagvlak en participatie bij zonneparken

Lieke Dreijerink, Ruben Peuchen, Silvana Gamboa da Silva – TNO Energietransitie Studies

Vierde Bijeenkomst Nationaal Consortium Zon in Landschap

21 Mei 2019

Houten

Inventarisatiestudie

Vraag: Hoe is het gesteld met de aandacht voor draagvlak en burgerparticipatie bij zonneparken in NL?

Methode

- Bureaustudie naar wetenschappelijke publicaties over draagvlak en burgerparticipatie rondom ruimtelijke energieprojecten en zonneparken
- 10 interviews met stakeholders
- Online analyse burgerparticipatie bij zonneparken in Nederland: 10 parken bestudeerd
- Laatste kwartaal 2018

Zonneparken in nederland

Figure 5 Overview of realised solar parks in the Netherlands in 2018 (RVO, 2019)

- Tot en met 2018 ongeveer 65 parken gerealiseerd
- Honderden op de planning

Factoren die draagvlak voorspellen

- Rechtvaardige verdeling
 - Wie betaalt de kosten en wie ontvangt de baten?
 - Voor wie zijn de risico's?
- Informatie
 - Juiste informatie
 - Timing
 - Betrekken van juiste experts
 - Wijze van informeren (participatieladder: van informeren tot co-creatie)
- Erkenning
 - Niet erkennen
 - Verkeerd interpreteren
- Vertrouwen

Raamwerk

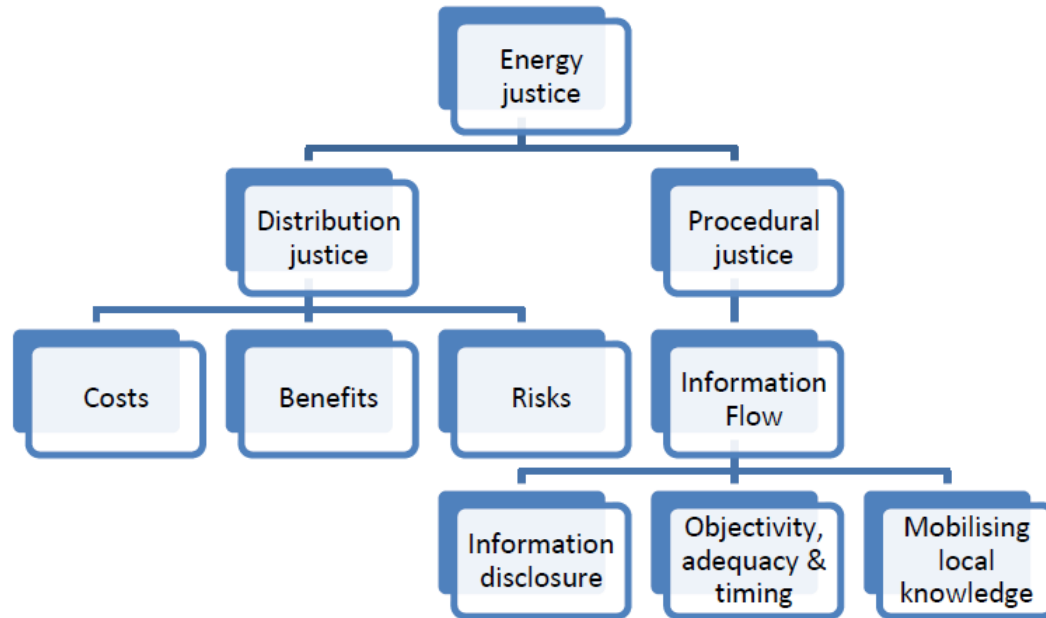

Figure 2. Adapted energy justice framework (Mundaca et al., 2018)

10 Interviews

Draagvlak en participatie bij zonneparken

Resultaten uit interviews

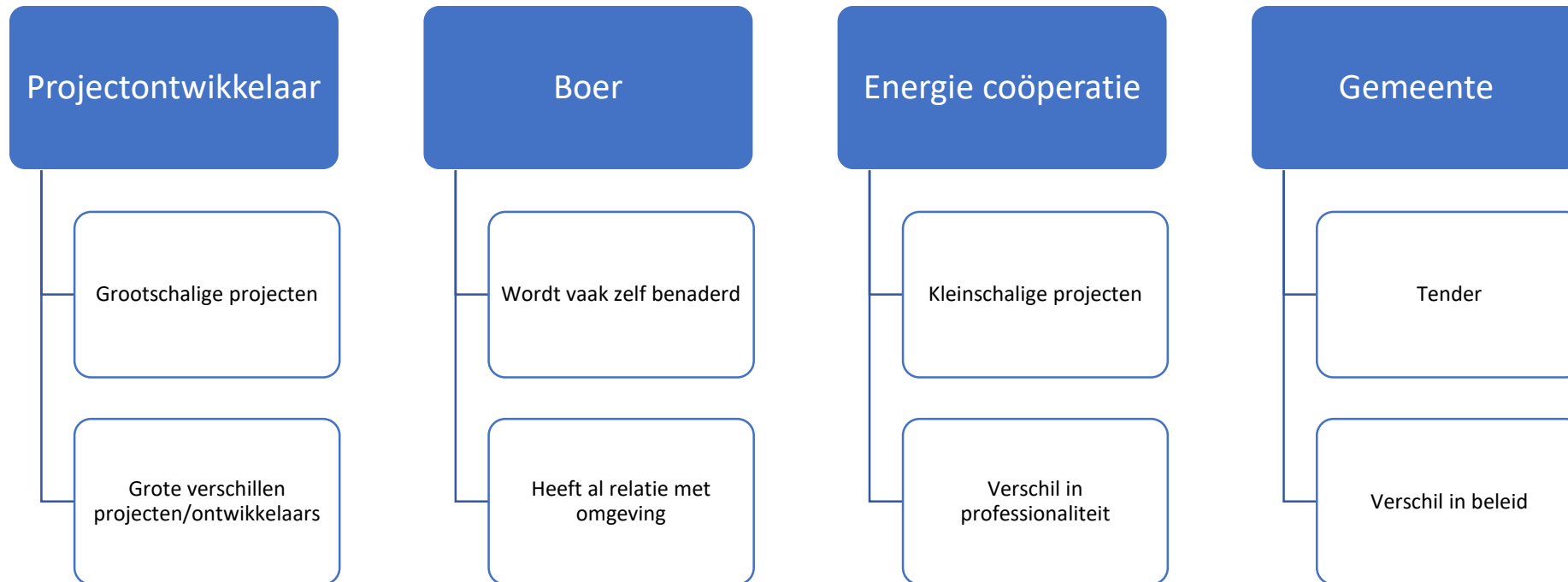
- Ontwikkelaars profiteren meer dan omwonenden. Dit wordt als oneerlijk door omwonenden ervaren.
- Nu de ruimte steeds schaarser wordt, vraagt dit om andere aanpak.
- Veel verwachtingen van financiële participatie door omwonenden
 - Twijfels over de haalbaarheid 50% regel: veel variatie per locatie en past het in businessmodel?
 - Twijfels of iedereen die mee zou willen doen dat wel kan
- Liever een interactieve manier van communicatie dan alleen informeren.
- Participatie paradox: als mensen te vroeg worden betrokken en plannen zijn nog vaag dan is het lastig om mee te denken, maar als plannen al concreet zijn dan hebben mensen het gevoel niets meer in te kunnen brengen.

Resultaten uit interviews (2)

- Besluitvorming gemeente op basis van procedures, vergunningen en recht. Voor omwonenden is rechtvaardigheid en erkenning juist belangrijk: delen van de lasten.
- Maatwerk: in de ene regio spelen andere zaken dan in de andere
- Vergelijking wind op land:
 - Wind sector heeft op harde manier geleerd om bewoners een stem te geven. Zon op land sector is waar de wind sector 10 /15 jaar geleden was. Leer ervan!
 - Beide behoorlijke impact op het landschap
 - Businesscase zon minder sterk, en daarom minder ruimte voor participatieproces
 - Gedragscode zoals bij wind: wordt aan gewerkt

Resultaten interviews (3)

- Hoe wordt het participatieproces ingericht? Afhankelijk van initiatiefnemer.

Burgerparticipatie in beleid/richtlijnen

Lokaal beleid

- Beleid wordt bij gemeente opgesteld
 - Veel variatie tussen gemeentes
 - Gemeentes kunnen van elkaar leren. De RES kunnen hier mogelijk aan bijdragen

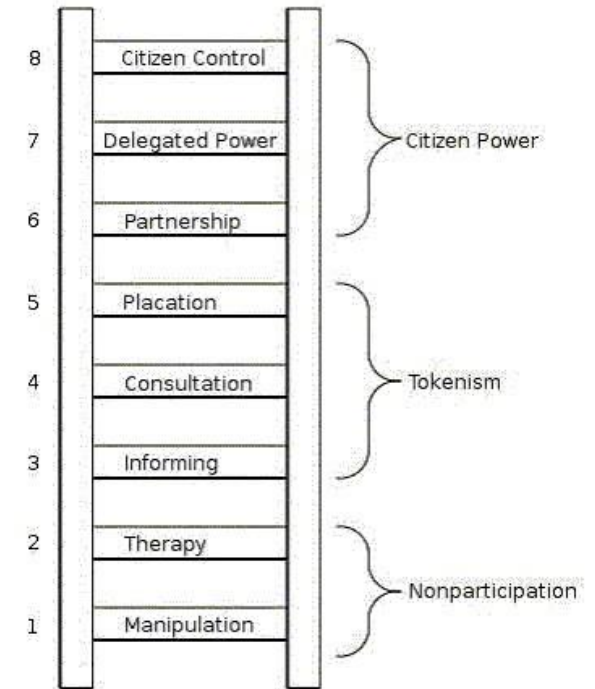
Nationaal beleid

- SDE+ subsidie stelt geen eisen wat betreft draagvlak of burgerparticipatie
- Concept Klimaatakkoord: 50% lokaal eigendom
- WRO (Wet Ruimtelijke Ordening) per 2021: draagvlak verkrijgen verplicht

Richtlijnen opgesteld door NGO's (ontwikkeling gedragscode zonneparken)

Burgerparticipatie in de praktijk

- Tien cases geselecteerd op basis van omvang (MW) en beschikbare online informatie
- Langs participatieladder gelegd
- In acht parken:
 - Burgers geïnformeerd en gehoord
 - Ameland: financiële deelname, transparante communicatie, niet meebeslissen

Arnstein (1969)

Gemeente Groningen: Vierverlaten zonnepark

- Grunneger Power (energie coöperatie), gemeente Groningen en ENGIE
- 2,1 MWp, 7.777 panelen
- Via crowdfunding hebben meer dan 350 burgers panelen gekocht (3.425)
- Burgers met bedrijven zijn eigenaar van het park
- Burgers beslissen mee

Gemeente Raalte: zonnepark Heeten

- Edona (energie coöperatie)
- 2 MWp, 3,5 hectare zonnepanelen en 1,5 hectare landschap
- Cooperatie zoekt actief naar draagvlak: interviews met omwonenden en betrokkenen (zoals boeren) over wensen en bezwaren
- Omwonenden en bedrijven investeren in het park en gebruik maken van de energie
- Burgers beslissen mee, bijv. over landschap

Draagvlak en participatie bij zonneparken

Conclusies

Hoe is het gesteld met de aandacht voor draagvlak en burgerparticipatie bij zonneparken in NL?

- Uit literatuur: rechtvaardigheid (verdeling kosten en baten), informatievoorziening en erkenning en vertrouwen zijn van belang.
- Interviews + cases:
 - Betrekken omwonenden staat op de agenda
 - Hoge verwachtingen van financiële participatie. Dit kan ook als negatief worden ervaren
 - Paar goede voorbeelden met verdergaande burgerparticipatie
- Beleid:
 - Participatie: er wordt gehandeld in lijn van de omgevingswet, 50% lokaal eigendom (streven Klimaatakkoord)
 - Gemeenten zijn veelal alleen bezig. Zou zouden meer onderling kunnen leren (evt. via RES)
 - Gedragscode in ontwikkeling

zon
in landschap

Bedankt

Contact: lieke.dreijerink@tno.nl en/of ruben.peuchen@tno.nl

Download het rapport via:

<http://publications.tno.nl/publication/34633896/yDPCnx/TNO-2019-P10360.pdf>